

Anders

Ja

D66

**Leidschendam-
Voorburg**

Verkiezingsprogramma 2010 - 2014

Anders

Ja

D66

Voorwoord Alexander Pechtold: Anders Ja D66

Ik ben blij dat u dit verkiezingsprogramma leest. Dat u de tijd en moeite neemt om u te verdiepen in de ambities, plannen en ideeën van D66. Graag maak ik van deze mogelijkheid gebruik om onze prioriteiten met u te delen. Toe te lichten waarop wij in de komende periode onze energie gaan richten.

D66 kiest voor vernieuwing omdat het nodig is. Nederland is een mooi en welvarend land. Maar ook een land dat heeft stilgestaan, terwijl de wereld veranderde. Een land dat belangrijke beslissingen te lang voor zich uitgeschoven heeft. Een land dat vraagt om verandering. Om een nieuw perspectief, een stip aan de horizon. Niet angstig voor de toekomst, maar optimistisch. Vol vertrouwen in de eigen kracht van mensen.

Wij durven te kiezen, en inderdaad, daarmee zetten wij ons af tegen het grijze gemiddelde en de huidige politiek van stilstand. Wij hebben een alternatief, een eigen ambitieuze vernieuwingsagenda. Een agenda om Nederland een voortrekker en baanbreker in de 21e eeuw te maken. Een agenda waarmee wij volmondig 'Ja' zeggen tegen de uitdagingen en kansen van morgen.

We moeten zorgen dat werknemers flexibel en weerbaar worden. Dat ook starters een huis kunnen kopen. Echt werk maken van kennis en innovatie. En van de doorbraak naar een duurzame economie. Met een overheid die zijn beperkingen kent, maar doet wat zij belooft. In een samenleving gericht op ruimte voor individuele ontplooiing. Die mensen niet verdeelt maar helpt emanciperen. Net als D66 verschillen tussen mensen positief waardeert, omdat ze veerkracht en creativiteit brengen.

In maart kunt u uw stem weer laten horen. Dan kunt u kiezen voor vernieuwing. Dan bepaalt u hoe uw gemeente er uit gaat zien. Daar moet de verandering beginnen. Dicht bij huis. In uw gemeente, uw wijk, uw straat. Want na meer dan 10 jaar ervaring in de lokale politiek als gemeenteraadslid, wethouder en burgemeester, weet ik dat de meeste van uw ergernissen en ongemakken daar worden opgelost. Ook in uw gemeente staan gemotiveerde en deskundige D66-kandidaten klaar om vol optimisme de verandering vorm te geven. In dit verkiezingsprogramma vindt u onze voorstellen daarvoor, passend in onze vernieuwingsagenda. Met 5 kernpunten: werken, kennis, duurzaamheid, wonen en kwaliteit van de overheid.

Stilstaan of hervormen: werken in de 21e eeuw

In economisch zwaar weer moet de vernieuwing beginnen op de arbeidsmarkt. D66 is overtuigd van de kracht en vindingrijkheid van mensen en bedrijven. Ook in de crisis waarin wij nu verkeren, zal die kracht de economische ommekeer moeten drijven. De overheid moet voorwaarden scheppen en barrières voor mensen wegnemen. Niet doen alsof mensen nog steeds hun hele leven dezelfde baan houden. Die baan is tijdelijk, uw vaardigheden blijven.

D66 wil meer flexibiliteit en persoonlijke weerbaarheid. Meer solidariteit tussen jong en oud, actief en niet-actief, insiders en outsiders. Wij pleiten voor het geleidelijk verhogen van de AOW leeftijd, voor het verhogen van de arbeidsparticipatie van oudere werknemers, outsiders en ouders, een vernieuwd ontslagrecht. Kortom: een arbeidsmarkt voor de 21e eeuw.

Anders

Ja

D66

Eindelijk werk maken van kennis en innovatie

Het belang van kennis en innovatie is glashelder. Er is veel gepraat maar weinig actie. Onze handen jeuken. Alleen het allerbeste onderzoek en onderwijs is goed genoeg. Goed onderwijs is de beste garantie voor persoonlijke, maatschappelijke en economische ontwikkeling. De basis voor een samenleving waarin iedereen tot zijn recht komt en alle mensen de kans krijgen het beste uit zichzelf te halen. Wij willen tot de top behoren, niet tot de middelmaat. Dat betekent veel meer investeren. Maar ook meer vrijheid voor scholen en leraren om dat onderwijs, samen met ouders en leerlingen in te richten. Minder bureaucratie en regels van bovenaf. Meer ruimte voor ontplooiing. Meer leren, meer stimuleren, meer doorstroming en minder uitval. Daarom pakken gemeenten zwakke scholen, slechte huisvesting en schooluitval aan.

Omwenteling naar een duurzame economie en samenleving

Meer ambitie, meer durf, meer vrijheid en minder regels. Met die houding kunnen we ook de omwenteling naar een duurzame economie en samenleving maken. We zijn het verplicht aan komende generaties onze samenleving en economie te verduurzamen en klimaatverandering tegen te gaan. Nu is het moment daarvoor. De natuur in onze steden en dorpen, onze wateren en onze wereld beschermen. De ecologische 'voetafdruk' van ons land en onze generatie moet terug naar een eerlijker aandeel. Niet met symboolpolitiek, doemdenken of luchtfietsen. Maar met innoveren en stimuleren en alleen waar nodig verplichten en verbieden. Al onze creativiteit en innovatiekracht inzetten. Op duurzame technologie, groene energie, schoon wonen, werken en vervoeren.

De vastgelopen woningmarkt hervormen

Niet alleen de arbeidsmarkt, ook de woningmarkt zit op slot. Regels voor huursubsidie, bouwprocedures, hypotheekrenteaftrek en sociale woningbouw hebben de markt vast laten lopen. Wij moeten haar weer in beweging brengen. We moeten woningcoöperaties hervormen. Zij moeten goed gecontroleerde publieke organisaties zijn, zonder commerciële neventaken en avonturen. Duidelijk zijn in wat de private sector kan regelen en wat een publieke zaak is. De woningmarkt moet minder regels krijgen zodat meer en meer verschillende huizen gebouwd worden. Zodat starters ook in de steden een woning kunnen kopen.

De overheid is er voor u

Met die gedachte is D66 meer dan 40 jaar geleden opgericht. En nog steeds is deze actueel. We zien macht zonder tegenmacht. Een overheid die uitbreidt, opschuift en binnendringt. Maar niet doet wat ze belooft. Er zijn nieuwe regenten. Mensen die met regeltjes komen die uitgaan van wantrouwen in plaats van vertrouwen, die onze burgerlijke vrijheden onder druk zetten, regels die ontplooiing van mensen in de weg staan. De overheid is er voor de mensen en niet andersom. Wij willen een overheid die 'Ja' zegt en ruimte biedt voor initiatieven. En de overheid moet zekerheid bieden over het uitvoeren van haar kerntaken. Goede dienstverlening, kwaliteit in het onderwijs, goed openbaar vervoer, een leefomgeving die schoon, heel en veilig is. Daarbij vindt D66 dat we zoveel mogelijk zaken zo dicht mogelijk bij de burger moeten organiseren. In gemeenten, want daar is maatwerk en verantwoording het best mogelijk.

Anders

Ja

D66

Ons perspectief op mens en maatschappij – individuen die zich ontplooiën

Onze vernieuwingsagenda sluit aan bij ons perspectief op mens en maatschappij. D66 houdt van verschillen. Mensen zijn niet gelijk, wel gelijkwaardig. Bij D66 is ieder mens er één. Niet één van velen maar uniek en waardevol. D66 waardeert juist de verschillen tussen mensen. D66 vertrouwt op de eigen kracht van mensen. In een maatschappij die bloeit als er ruimte is voor individuele ontplooiing. Wie zichzelf kan redden moet de ruimte krijgen om eigen keuzes te maken. Wie tijdelijk een steuntje in de rug nodig heeft moet kunnen rekenen op de overheid. Krachtige individuen en hun onderlinge samenwerking zijn de bouwstenen voor solidariteit en voor samen leven; niet de overheid.

In een Nederland met nieuw optimisme kunnen we ons ook losmaken van het splijtende integratiedebat. D66 deelt u niet in. Wij denken niet in gezinnen, geslachten, generaties of geloven. U bent uzelf met eigen talenten en eigen verantwoordelijkheden. Daarom verzet D66 zich tegen een overheid of politiek die mensen vooral als onderdeel van een groep benadert, als familielid, als werknemer of als aanhanger van een bepaald geloof. U bent uniek en geen gemiddelde of stereotype. Daarom willen wij ook weg van het traditionele integratiebeleid. Vooral werken aan emancipatie. Onderwijs en arbeidsmarkt zijn daarvoor de sleutels. Natuurlijk met oog voor terechte ergernissen over overlast, onveiligheid en geweld. Die mogen niet worden geaccepteerd als cultuurverschil maar worden aangepakt door politie en justitie, zonder onderscheid. Etniciteit en achtergrond zijn geen excuus, en ook geen verwijt. Iedereen verdient gelijke kansen en gelijkheid voor de wet. En daarbij heeft de overheid wél een rol.

Vernieuwing start aan de basis – het belang van lokale verkiezingen

De vernieuwingsagenda van D66 zal niet zonder slag of stoot gerealiseerd worden. Dat doen we samen met u. Voor, tijdens en na de verkiezingen. D66 vertrouwt op de kracht van het lokaal bestuur. Voor heel veel zaken is lokaal maatwerk beter dan regels uit Den Haag. Sterk lokaal bestuur vraagt ook om vernieuwing. Krachtige gemeenten, met heldere verantwoordelijkheden en bijpassende middelen, meer inspraak en verantwoording, meer gekozen bestuurders. En kleinschalige voorzieningen, met de menselijke maat. U vindt verderop in dit verkiezingsprogramma meer over onze plannen in uw gemeente. Ik wilde deze kans gebruiken om die lokale plannen in een bredere context te plaatsen. Ook dit programma vormt een belangrijke bouwsteen in onze vernieuwingsagenda. Ik vraag u de plaatselijke D66 kandidaten dan ook te steunen en op 3 maart 2010 D66 te stemmen.

A handwritten signature in black ink, which appears to be 'A. Pechtold'.

Alexander Pechtold

Fractievoorzitter D66 in de Tweede Kamer

Anders

Ja

D66

**“Samen leven
doe je zelf!”**

**Verkiezingsprogramma
2010 – 2014**

Leidschendam-Voorburg

Anders

Ja

D66

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
D66 in Leidschendam-Voorburg	4
Onze toekomstvisie	4
Vertrouw onze inwoners	6
Niet voor maar met de inwoners	6
Communiceren met inwoners	7
Kwaliteit boven kwantiteit	9
Kinderopvang	9
Onderwijs	10
Zorg	10
Een groene omgeving	11
Vrijwilligers	12
Wijken	12
Welzijn, recreatie en sport	12
Zwembaden	13
Kunst en cultuur	13
Samenhang	15
Jongeren	15
Ouderen	16
Sociaal zwakkeren	16
Samen leven doe je zelf	16
Duurzaamheid en innovatie	18
Communicatie	18
Grof vuil	18
Voorbeeld functie gemeente	18
Levenslang wonen	19
Avontuurlijke innovatieve mensen	19
Zonne-energie	19
De Vlietzone	19
Cultureel erfgoed	19
Duivenvoorde-corridor	20
Ondernemers-klimaat	22
Veiligheid	25
Verkeer	27
Stadhuis	29
Leidschendam-Voorburg en de financiële crisis	30

Anders

Ja

D66

D66 in Leidschendam- Voorburg

D66 stelt de mens centraal: vrij, gelijkwaardig en mondig. Wij streven naar een democratische, duurzame en open samenleving, waarin vrijheid even vanzelfsprekend is als sociale samenhang. Een samenleving waarin burgers verantwoordelijkheid zijn voor hun omgeving. Een omgeving waarin werk, persoonlijke ontwikkeling, vrije tijd en zorg goed te combineren zijn. Samen leven doe je zelf!

D66 wil actief kansen scheppen die mensen stimuleren hun talenten te benutten en hun kennis toe te passen. D66 bedrijft praktische en resultaatgerichte politiek vanuit haar idealen, zonder blauwdrukken of dogma's. We denken graag na voordat we beslissen. D66 wil mensen in staat stellen blijvend hun eigen keuzes te maken. We willen sociale doelen bereiken met liberale middelen. Dat is ons democratisch perspectief, dat noemen wij sociaalliberaal.

D66 wil:

- **praktische en resultaatgerichte politiek**
- **dat mensen hun eigen steentje bijdragen**
- **een bestuur dat in samenspraak met inwoners besluiten neemt**
- **voldoende voorzieningen voor wie deze nodig heeft**
- **mensen in staat stellen blijvend hun eigen keuzes te maken**

Onze toekomstvisie

Leidschendam-Voorburg is een aantrekkelijke, veilige en groene gemeente waar mensen met vertrouwen in zichzelf en in elkaar samenleven. In harmonie met elkaar én met hun omgeving. Waar mensen hun leven vorm kunnen geven zoals zij dat willen. Of ze nu oud of jong, allochtoon of autochtoon, vrouw of man zijn.

Waar voldoende voorzieningen zijn voor hen die daar behoefte aan hebben.

Maar waar mensen ook zelf hun steentje bijdragen aan de instandhouding van die leefbare, veilige en groene omgeving. Dit door niet alleen hun eigen belangen na te streven, maar ook oog te hebben voor de belangen van hun medemensen. Waar we elkaar kunnen aanspreken op het gooien van afval op straat of op het veroorzaken van geluidsoverlast en waarin we ons gesteund voelen door bestuur en politiek. En waar het bestuur in samenspraak met de burger zijn besluiten neemt.

**D66 wil actief
kansen scheppen
die mensen
stimuleren hun
talenten te
benutten en hun
kennis toe te
passen.**

Hoe wij dit willen bereiken, leest u in uitvoeriger vorm in de volgende paragrafen.

Hieronder onze hoofdpunten:

- Vertrouw de inwoners: inhoudelijk overleg met inwoners in plaats van formele inspraak
- Kwaliteit boven kwantiteit: betere voorzieningen in plaats van meer huizen
- Samenhang binnen de gemeente zowel tussen generaties als tussen culturen
- Leidschendam-Voorburg als duurzame, fairtrade en glasvezelgemeente
- Een goed ondernemersklimaat is meer dan alleen maar minder bureaucratie
- Een veilige woonomgeving

Anders

Ja

D66

Vertrouw onze inwoners

De afgelopen jaren zijn er goede ontwikkelingen geweest binnen de gemeente. Het college heeft in de afgelopen raadsperiode gewerkt aan een betere (digitale) dienstverlening en dat lijkt succesvol. Kritiek hebben wij vooral op de "wij weten wat goed voor u is" houding van het college.

Het werken met wijkplatforms zou veel effectiever geweest zijn als de gemeente echt had gesproken en geluisterd. Het wijkplatform is een informeel instituut geworden zonder eigen zeggenschap en middelen. Het lijkt steeds vaker te worden gebruikt als rookgordijn om te verbergen dat het besluit al is genomen. Voor de vorm wordt het wijkplatform er nog bij betrokken, als een hobbel die nu eenmaal moet worden genomen. Daadwerkelijke samenwerking lijkt soms ver te zoeken.

Dat kan en moet anders!

Dit klemmt vooral in ontwikkelingen rondom ruimtelijke ordening. Voorbeelden hiervan zijn Mariënpark, het Fluitpolderplein, Schakenbosch en deels de bouwplannen rondom de Marcellus Emantslaan. Uiteraard is er ook hier de formele inspraak, maar dit lijkt te vaak te verworden tot een afvinkpuntje: "die inspraak hebben we weer gehad. Op naar de volgende!". Vaak leidt deze aanpak tot extra bezwaarschriftprocedures waar inwoners en gemeente lijnrecht tegenover elkaar komen te staan. Daarnaast betekenen deze procedures vertraging waar uiteindelijk niemand op zit te wachten. Het Damcentrum is hiervan een al te goed voorbeeld.

Niet voor maar met de inwoners

D66 wil een inhoudelijke vorm van inspraak, vroeg in het proces. Dus serieus samenwerken en open staan voor de initiatieven van inwoners, gecombineerd met een goede communicatie rond nut en noodzaak van de plannen. D66 is vóór open bestuur met een open visie, open achtergronddocumenten en een open agenda.

D66 zal als bestuurder af en toe een stap opzij zetten. Onze ervaring is dat veel inwoners sterk betrokken zijn bij het wel en wee van hun omgeving en graag willen meedenken. Vaak komen de beste ideeën "van de straat". Het is zonde om deze kennis, ervaring en creativiteit niet te betrekken bij besluiten die diezelfde inwoners raken. Dit vereist wel dat plannen in een zo vroeg mogelijk stadium worden gedeeld. Dus als het nog om een

D66 wil:

- een inhoudelijke vorm van inspraak
- gebruik maken van de denkracht van inwoners
- een digitaal meedenkloket
- sneller persoonlijk contact tussen gemeente en inwoner
- een open bestuur met een open agenda

Anders

Ja

D66

schets gaat en niet als ze al in beton gegoten zijn. We zijn koploper met digitale dienstverlening, we kunnen ook koploper worden in digitaal meedenken.

D66 vindt het de verantwoordelijkheid van de gemeente om plannen uit te leggen en inwoners serieus te betrekken. Niet omdat het moet volgens de wet.

D66 staat voor een open relatie met de inwoners van Leidschendam-Voorburg en wil verantwoordelijk besturen en gebruik maken van de denkracht van de inwoners. Dit moet de gemeente doen door maandelijks een open inloopavond met wijkbewoners te houden. Op deze avonden kunnen inwoners zelf hun ideeën inbrengen voor hun wijk en krijgen ze direct antwoord op hun vragen. De gemeente faciliteert op deze manier, maar D66 vindt dat inwoners ook veel actiever benaderd kunnen worden. Als de gemeente serieus dichterbij de bewoners wil staan, zijn persoonlijk contact en 'keukentafelgesprekken' belangrijk om te horen wat er echt speelt.

Communiceren met inwoners

Het bestuur dichterbij de bewoner is niet alleen in de fase van het meedenken van belang. Veel burgers hebben echt last van de overheid (www.lastvandeoverheid.nl). D66 is van mening dat er een lokaal digitaal loket "last van de gemeente" moet komen. Daar kunnen inwoners digitaal hun problemen en opmerkingen kwijt. De gemeente moet zich verplichten die klachten te onderzoeken en er oplossingen voor te vinden.

Inwoners verwachten een antwoord op hun klacht of vraag. Traditioneel worden deze ambtelijk en dus anoniem afgedaan. De vrager/klager ontvangt een brief met antwoord. D66 wil een overheid met een stem en een gezicht. Daarom moet iedere brief die binnenkomt persoonlijk worden afgehandeld. De gemeente belt direct met de steller na ontvangst van de klacht of vraag en kijkt samen met de steller of een formeel antwoord nodig is of dat het ook anders kan worden opgelost. Doorvragen en samen zoeken naar oplossingen worden de uitgangspunten. Als blijkt dat de klacht of vraag om een formeel antwoord vraagt, blijft dat uiteraard de procedure.

Omdat (bouw)projecten vaak vele jaren, zo niet tientallen jaren duren is de burger waarmee inspraak heeft vorm gekregen al vaak lang verhuisd. De nieuwe bewoners zijn vaak niet op de hoogte van beslissingen die al vele jaren geleden zijn genomen. Daarom zou het ook zo moeten zijn dat de gemeente minimaal twee keer per jaar overlegt met de betreffende buurten over de voorgang van (bouw)projecten.

**Het is de
verantwoordelijk-
heid van de
gemeente om
plannen uit te
leggen en
inwoners er
serieus bij te
betrekken.**

Verder moet er samen met burgers, ondernemers en maatschappelijke groeperingen worden onderzocht welke gemeentelijke regelingen (vergunningen & heffingen) beknellend werken en waar mogelijk moeten die regels worden geschrapt of aangepast.

Onze redelijke alternatieven

- Maandelijks inloopavonden per wijk en 'keukentafelgesprekken' bij inwoners thuis
- Inhoudelijk en open overleg met inwoners voorafgaand aan de formele inspraakprocedures
- Het digitaal meedenkloket
- Invoeren www.lastvandegemeente.nl
- "Een beller is sneller": de gemeente neemt eerst telefonisch contact op bij een klacht of een vraag, zodat deze informatie meegenomen kan worden bij de afhandeling
- Beginnen met het prikkelen van de eigen verantwoordelijkheid van onze inwoners
- Met burgers, ondernemers en maatschappelijke groeperingen de gemeentelijke regelingen onderzoeken op nut en noodzaak

Anders

Ja

D66

Kwaliteit boven kwantiteit

De laatste jaren heeft de gemeente vooral geïnvesteerd in kwantiteit. Met veel verschillende bouwprojecten is geprobeerd te zorgen voor meer, maar vaak ook duurdere huisvesting. Keerzijde van deze groei zijn de wachtlijsten en een afglidende kwaliteit van onze voorzieningen: voor scholen, voor kinderopvang, voor (zaaltoewijzing bij) sporten, voor zorg. Daarnaast lijkt groen ondergeschikt te zijn geraakt aan het rood van de bakstenen.

D66 wil kwaliteit boven kwantiteit. De grenzen aan de groei zijn bereikt. Hier is de noodzaak om te bezuinigen op de uitgaven als gevolg van de economische crisis bijgekomen. Uiteraard moet er nog gebouwd kunnen worden, bijvoorbeeld voor de huisvesting van sociale minima en starters op de woningmarkt, maar de focus van de gemeente dient te liggen op het op peil brengen van de voorzieningen voor de huidige inwoners. Vanwege het grote aantal ouderen in onze gemeente is het belangrijk te investeren in de specifieke voorzieningen die deze generatie nodig heeft.

D66 wil:

- een stevige regierol bij het vergroten van het aantal opvangplaatsen
- een grotere financiële zelfstandigheid van scholen
- een WMO-aanbesteding op basis van kwaliteit
- extra zorgplaatsen
- kwaliteit en bereikbaarheid van groen voorzieningen

Kinderopvang

Een goede kinderopvang is een basisvoorwaarde voor de eigen keuze van ouders, wat betreft hun inzet op de arbeidsmarkt in combinatie met hun zorgtaken. Leidschendam-Voorburg is een gemeente met relatief veel tweeverdieners. Dat brengt dus ook een relatief hoge vraag naar kinderopvang met zich mee, maar aan die vraag kan de gemeente nu niet voldoen. De wachtlijsten zijn lang, zowel voor de opvang van kinderen tot 4 jaar als voor de buitenschoolse opvang. De gemeente Leidschendam-Voorburg is op die manier geen aantrekkelijke gemeente voor jonge stellen met een kinderwens of met kleine kinderen.

Mede na druk vanuit D66 is er een plan van aanpak gekomen om 500 extra kinderopvangplaatsen te realiseren. Dit doel is maar gedeeltelijk gehaald. Hier ligt dus een opdracht voor het nieuwe college. D66 heeft al eerder aangegeven dat de kunst van verleiding het geheime wapen is in het vergroten van het aantal BSO-plaatsen. Vaak is een kleine interventie genoeg om organisaties bij elkaar te brengen. Wij denken hier bijvoorbeeld aan het geschikt maken van leslokalen na schooltijd voor buitenschoolse opvang. D66 wil dat hiervoor middelen beschikbaar zijn. Het is maar zeer de vraag of genoemde

Anders

Ja

D66

uitbreiding gehaald wordt. Met D66 in het bestuur zal de gemeente een stevigere regierol oppakken ter stimulering van dagarrangementen en het combigebruik van gebouwen door bijvoorbeeld het afstemmen van lestijden. Daarnaast zal de gemeente creatiever (startende) ondernemers in de kinderopvang stimuleren.

Onderwijs

Eerlijk is eerlijk: wat betreft onderwijs heeft de gemeente het de afgelopen periode niet slecht gedaan. Op voorstel van D66 is de specifieke gemeentelijke bijdrage aan het onderwijs omgezet in een lokale lumpsum die meer bestedingsvrijheid bij de scholen legt. Wij hebben dan ook niet zozeer kritiek op de inhoudelijke kant, maar wel op het principe dat onderwijshuisvesting voor een deel dient te worden bekostigd door woningbouw in de wijk waar de school wordt gebouwd. Wat betreft de regie op het gebied van onderwijsachterstanden en de lokale educatieve agenda zoekt D66 een sterkere regierol van het college.

D66 wil verder inventariseren hoe de scholen een grotere financiële zelfstandigheid kunnen krijgen. De kennis hiertoe is in het veld aanwezig. D66 wil samen met het veld, van bestuur tot leerkracht tot ouders, verkennen op welke wijze scholen een ruimere eigen verantwoordelijkheid kunnen krijgen om het onderwijs verder te verbeteren.

Goed onderwijs is de basis voor een gezonde maatschappij. D66 is van mening dat het aantal kinderen dat een waardevol diploma behaalt zo hoog mogelijk moet zijn. Daarom zal D66 er alles aan doen het aantal vroegtijdige schoolverlaters te beperken. "Het waarom van het schoolverlaten" wordt éérs uitgezocht, dán aangepakt.

Ook wil D66 meer aandacht besteden aan de mate van schoolverzuim. Veelvuldig verzuim is vaak een aankondiging voor vroegtijdige schooluitval. Een verzuimaanpak waarbij de ouders actief worden betrokken, vormt dan ook in de komende periode een speerpunt voor D66.

Zorg

Het college heeft veel plannen opgesteld in de vorm van een lokale nota gezondheidsbeleid. De plannen zien er goed uit maar van echte implementatie is niet veel terecht gekomen. Dit wordt dus een uitdaging voor het volgende college. Er is wel veel tijd en energie gestoken in het opstellen van beleidsplannen, maar veel minder in de uitvoering daarvan. Nu komt het op aanpakken aan.

Anders

Ja

D66

In de afgelopen jaren heeft de eerste aanbesteding in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning plaatsgevonden, waarbij de gemeente zorg inkoop van zorgaanbieders. In de komende raadsperiode vindt de volgende aanbesteding plaats. D66 zal zich er sterk voor maken dat bij de nieuwe aanbesteding concurrentie op kwaliteit van zorg een doorslaggevende factor is, in plaats van concurrentie op alleen prijs. Waar concurrentie op prijs toe kan leiden, is inmiddels wel duidelijk geworden: ondermaatse zorg en overwerkte medewerkers. Het daaruit voortvloeiende gebrek aan aandacht leidt tot een duidelijke vermindering van het welzijn. Zorgbehoevenden voelen zich daardoor vaak meer speelbal dan mens. Ook de zelfbeschikking bij het kiezen van het eigen levenseinde komt hierbij vaak onder druk te staan.

Ruim 25.000 van de ruim 75.000 inwoners van de gemeente is 50 jaar of ouder. Dit is één derde van de bevolking. In totaal zijn er 200 plaatsen in verpleeghuizen voor senioren die zorg behoeven. De gemeente loopt met het aantal zorgplaatsen per 1000 inwoners sterk achter op de ons omringende gemeenten. Dit leidt er toe dat veel bejaarden die zorg behoeven, buiten de gemeente moeten worden opgevangen. Ver van hun eigen huis en woonomgeving! D66 vindt dat het komende college zich moet uitspreken over extra zorgplaatsen in de gemeente. Van kleinschalige tot meer grootschalige varianten, van professionele zorg tot mantelzorg. Dit is hard nodig. Extra zorgplaatsen bieden ook extra werkgelegenheid. Het mes snijdt dus aan twee kanten.

Een groene omgeving

D66 vindt het belangrijk dat er in onze dichtbevolkte gemeente voldoende ruimte is en blijft voor groen. Daar is op de eerste plaats een groen buitengebied voor nodig. Naast ons deel van het Groene Hart rekenen we daartoe ook de Duivenvoordecorridor en het terrein rondom Schakenbosch.

Ook binnen de bebouwde kom moeten er voor iedereen recreatiemogelijkheden zijn in plantsoenen, parken en recreatiezones.

De kwaliteit en bereikbaarheid van groenvoorzieningen heeft een grote invloed op ieders leefomgeving. Dit is bevestigd door de vele reacties die wij mochten ontvangen op onze vraag van de maand over dit onderwerp. Ook veel nieuwe inwoners noemen het groene karakter van onze gemeente als een duidelijke plus. Voor groen en recreatie moet je niet ver van huis hoeven. Plantsoentjes en ander decoratief groen bepalen sterk het aanzien van straat en wijk. Een goed georganiseerd groenonderhoud is hierbij belangrijk. D66 vindt de inzet van medewerkers van de Dienst Sociale Werkvoorziening (DSW) bij het groenonderhoud een goede zaak. Deze moeten dan wel in

Anders

Ja

D66

teams werken onder begeleiding van deskundige hoveniers. Zo behouden we de kwaliteit en realiseren we een goede opleiding in de praktijk voor de medewerkers van de DSW.

Vrijwilligers

Vrijwilligers worden ingezet in tal van sectoren waar de markt niet goed werkt en de overheid geen expliciete taak is toebedeeld. Vrijwilligers hebben hierdoor een belangrijke smeeroliefunctie. Van de senioren zijn velen bereid om als vrijwilliger hun ervaring en energie in te zetten voor verenigingen, culturele en maatschappelijke organisaties die binnen de regio of op landelijk niveau actief zijn. D66 vindt dat ook plaatselijke organisaties kunnen profiteren van hun inzet. Het is daarbij een uitdaging om ook andere leeftijdsgroepen te motiveren.

Inzet van vrijwilligers mag niet in de plaats komen van betaald werk. D66 vindt dat taken waarvoor de overheid verantwoordelijk is, niet bij vrijwilligers mogen worden neergelegd. Organisaties die gemeentelijke subsidie ontvangen én vrijwilligers inzetten, dienen deze vrijwilligers erkenning te geven voor inzet om continuïteit op langere termijn te realiseren. Vrijwilligers willen ook resultaat zien. D66 vindt daarom dat deze organisaties bij het indienen van subsidieaanvragen en begrotingen expliciet moeten aangeven, wat zij in de vorm van bijscholing en andere ondersteunende activiteiten in de vrijwilligers investeren.

Wijken

Wonen in een wijk wordt door meer bepaald dan de huizen en inrichting van de percelen. De inrichting en het onderhoud van het openbaar gebied bepalen in belangrijke mate of de bewoners zich verantwoordelijk willen voelen voor en trots kunnen zijn op de leefkwaliteit in de wijk.

Zoals eerder gezegd moet de gemeente haar inwoners meer vertrouwen en verantwoordelijkheden geven. De wijze waarop het overleg in de wijk vorm moet krijgen (via wijkvereniging, wijkplatform, of via het dorpsraadmodel zoals in Stompwijk), hangt af van waar de wijkbewoners zich het beste bij thuis voelen. Gewaakt moet worden voor een wijkvertegenwoordiging met een vaste vertegenwoordiging. Er moet een mogelijkheid komen om snel goede suggesties en/of initiatieven vanuit de wijk zelf, indien mogelijk, te realiseren. Deze initiatieven mogen niet onnodig vastlopen in de gemeentelijke bureaucratie.

Welzijn, recreatie en sport

D66 vindt in het welzijn- en recreatiebeleid twee uitgangspunten belangrijk. Ten eerste: alles wat de inwoners zelf in verenigingsverband kunnen doen, moet ondersteund worden eventueel met geld uit de algemene middelen. Ten tweede: er mogen geen groepen worden uitgesloten van welzijn en

Anders

Ja

D66

recreatieve activiteiten omdat de benodigde middelen ontbreken. Vooral verenigingsactiviteiten voor de jeugd verdienen ondersteuning, gezien het maatschappelijke belang. Het subsidiebeleid van de gemeente moet te allen tijde kijken naar de draagkracht van de deelnemers aan gesubsidieerde activiteiten, het algemeen belang van de activiteiten en de mate waarin de activiteiten door de deelnemers zelf kunnen worden ondersteund.

Zwembaden

Leidschendam-Voorburg kent twee zwembaden, Forum Kwadraat en De Fluit. Deze beide zwembaden vervullen een belangrijke rol voor onze inwoners, zoals het verzorgen van zwemlessen, het recreatiewemmen en het zwemmen van gehandicapten. Sluiting van één van de zwembaden op korte termijn is voor D66 niet bespreekbaar. In de komende raadperiode kan dan, niet voor maar met de gebruikers van beide baden, gekeken worden hoe de zwembadvoorzieningen in onze gemeente zo kunnen worden ingericht dat deze ook op langere termijn behouden kunnen blijven.

Kunst en cultuur

De relatief kleine kunstpodia in Leidschendam-Voorburg trekken een trouw publiek. De podia staan open voor culturele uitingen van zowel landelijk bekende artiesten als van beginnende artiesten. Ook onze eigen amateurkunstbeoefenaars zijn graag geziene gasten. Op deze unieke podia, variërend van theater tot galerie, kan de burger in een intieme sfeer kennis maken met aanstormend (lokaal) talent. Dit onderscheidt het culturele leven in Leidschendam-Voorburg in positieve zin van grote buur Den Haag. Natuurlijk wordt er "aangeleund" tegen het culturele leven van Den Haag, maar een eigen gezicht op dit terrein is aanvullend van waarde.

Onze redelijke alternatieven

- Een garantie op kinderopvangmogelijkheden en kwalitatief goede huisvesting voor scholen binnen de gemeente betaald vanuit de daarvoor bestemde middelen
- Betere afstemming van lestijden, huisvesting en mogelijkheden van scholen en andere instellingen voor een optimale inzet van voorzieningen
- Actief verzuimbeleid en onderzoek naar redenen en mate van vroegtijdig schoolverlaten
- Aandacht in de zorg voor zelfbeschikkingsrecht bij levenseinde
- Bij de nieuwe aanbesteding in het kader van de WMO speelt kwaliteit van zorg een uitdrukkelijke rol

**D66 vindt dat
taken waarvoor
de overheid
verantwoordelijk
is, niet bij
vrijwilligers
mogen worden
neergelegd**

- Inzet van medewerkers van de DSW onder leiding van deskundige hoveniers
- Praktische begeleiding vrijwilligers
- Snel oppakken van initiatieven van wijkbewoners om hun wijk leefbaarder te maken
- Subsidiebeleid gemeente richten op ondersteuning eigen initiatieven
- In interactief proces met gebruikers zwembadvoorzieningen in onze gemeente toekomstbestendig maken
- Culturaanbod niet concurrerend maar aanvullend op overige aanbod in Haaglanden

Anders

Ja

D66

Samenhang

Het woord samenleving zegt het al: samen. De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft een diverse samenstelling. Man, vrouw, oud, jong, allochtoon, autochtoon, laagopgeleid, hoogopgeleid: al deze mensen samen maken Leidschendam-Voorburg tot de gemeente die zij is. In het huidige tijdsbestel lijkt men soms bang voor elkaar: bang voor 'de hangjongere', bang voor 'de allochtoon'. Of de vergrijzing wordt gezien als een bedreiging voor onze welvaart.

D66 wil een samenleving waarin wij oog hebben voor de kwaliteiten van elkaar. Waarin wij erkennen dat iedereen op zijn eigen wijze een bijdrage aan de samenleving kan leveren. We hebben veel inwoners van wie de grootouders niet in Leidschendam, Voorburg of Stompwijk zijn geboren. We hebben wel veel inwoners die hier graag oud willen worden.

Wij sluiten nadrukkelijk niet de ogen voor reële problemen en bedreigingen. Deze moeten stevig worden aangepakt door politie en justitie, zonder aanzien des persoons. Etniciteit en achtergrond zijn geen excuus, maar ook geen verwijt. Iedereen verdient gelijke kansen en gelijkheid voor de wet. Het gaat D66 daarbij niet om iemands afkomst, maar om iemands toekomst!

Jongeren

De jeugd is nu vaak het kind van de rekening. Het uitgaansleven van Leidschendam-Voorburg is beperkt, en jongeren lijken vooral gezien te worden als overlastveroorzakers.

De jeugd heeft de toekomst, maar leeft ook vandaag. Jongeren moeten de ruimte krijgen zich te ontwikkelen tot een generatie die de samenleving en in het bijzonder onze gemeente in de toekomst kan dragen. Als we verwachten dat jongeren straks die verantwoordelijkheid op zich nemen, moet de gemeente nu niet aarzelen verantwoordelijkheid te geven. Voor D66 zijn jongeren net als iedereen in de gemeente volwaardige deelnemers aan de maatschappij.

Jongeren zijn zelf verantwoordelijk voor het vinden van stageplekken, de gemeente kan daar echter wel bij helpen, bijvoorbeeld door een stagemakelaar te benoemen. Temeer omdat D66 ervan overtuigd is dat stages twee doelen dienen: het (opleidings)belang van de jongere, maar ook het belang van de onderneming of de organisatie die de stage aanbiedt. Een goede begeleiding door een stagemakelaar helpt bij het wegnemen van hobbels voor alle betrokken partijen.

D66 wil:

- een samenleving waarin wij oog hebben voor de kwaliteiten van elkaar
- wil de jeugd betrekken bij de ontwikkeling van de gemeente
- samen werken aan een actief ouderenbeleid
- mogelijkheden scheppen voor activiteiten van inwoners
- een vangnet voor iedereen die dat even nodig heeft

Anders

Ja

D66

Het leven van jongeren bestaat niet uit onderwijs en/of werk alleen. Vrije tijd is minstens zo belangrijk. Wij willen af van het beeld van de jongere als overlastveroorzaker. D66 wil de jeugd betrekken bij de ontwikkeling van de gemeente, zodat ze hier zelf aan mee kunnen werken. In samenspraak met jongeren en organisaties die met jongeren werken, moet worden gekeken naar de behoefte en alternatieve mogelijkheden om in de eigen gemeente te kunnen recreëren.

Ouderen

Leidschendam-Voorburg moet een aantrekkelijke gemeente blijven, voor oud, maar ook voor jong. D66 ziet de vergrijzing als een gegeven en zet in op de kracht van grijs. De oudere generaties beschikken over een groot potentieel aan ervaring en levenswijsheid. Net zoals een jongere wellicht een oudere op weg kan helpen op de computer of mobiele telefoon, kan de oudere de jongere op weg helpen met (praktische) ervaring, huiswerk- en scriptiebegeleiding :Samen leven!

D66 vindt dat de gemeente de afgelopen jaren niet genoeg gedaan heeft om de generaties bij elkaar te brengen en hun sterke kanten te combineren.

Ook beleidsmatig is de gemeente in gebreke gebleven. Daar waar jongerenbeleid is ontwikkeld, staan de ouderen op dit gebied in de kou. Ook zij hebben specifieke behoeften. In de komende raadsperiode dient het college niet alleen een specifiek ouderenbeleid te ontwikkelen, maar hier ook acties op uit te voeren. Ongeveer een derde van onze inwoners is ouder dan 50 jaar. Bij de ontwikkeling van dit beleid dient nauw te worden samengewerkt met de gemeentelijke en regionale belangenvertegenwoordigers van deze groep inwoners en natuurlijk de ouderen zelf. Samen ouderenbeleid ontwikkelen dat op de toekomst is gericht.

Sociaal zwakkeren

De individualisering is sterk toegenomen, waardoor het risico van vereenzaming van mensen groeit. D66 ziet dit als een ongewenste verarming van de samenleving en wil daarom initiatieven die mensen samenbrengen, stimuleren en ondersteunen. D66 vindt dat de gemeente een vangnet moet zijn voor iedereen die dat even nodig heeft. Door gebruik te maken van een gemeentelijke sociale kaart, wordt voorkomen dat zwakkere inwoners buiten de boot vallen. Het sociale beleid moet gericht zijn op participatie.

Samen leven doe je zelf

Vrijwilligers geven dag in dag uit in de gemeente invulling aan deze slogan. Een bloeiende civil society vraagt om een

**Wij sluiten
nadrukkelijk niet
de ogen voor
reële problemen
en bedreigingen.
Deze moeten
stevig worden
aangepakt door
politie en justitie,
zonder aanzien
des persoons**

gemeente die voorwaarden schept zodat iedereen die zich vrijwillig inzet voor de samenleving zich gesteund voelt in zijn of haar werk. In de afgelopen jaren heeft de gemeente via kleinschalige campagnes inwoners opgeroepen om actief hun steentje bij te dragen. Maar vrijwilligerswerk is meer en vraagt meer. Naast het structurele vrijwilligerswerk in bijvoorbeeld besturen en verenigingen zijn er de kleinschalige initiatieven in de eigen wijk, het meehelpen op de zonnebloemboot en het helpen organiseren van sportdagen. Deze opsomming is uiteraard verre van volledig, maar geeft wel de bandbreedte weer. De ene vrijwilligersgroep is de andere niet. Vrijwilligerswerk vraagt maatwerk. Dit moet de gemeente de komende jaren bewerkstelligen: maatwerk opdat vrijwilligers zich optimaal gesteund voelen. Van opleidingen, tot klankbord, van het wegnemen van juridische belemmeringen tot het geven van een kleine bijdrage en collectieve verzekeringen. Dankzij de vele vrijwilligers blijft Leidschendam-Voorburg leefbaar.

Onze redelijke alternatieven

- Projecten om jongeren en ouderen te laten profiteren van elkaars sterke kanten
- Inwoners in de periode na hun werkzame leven niet afschrijven maar aanschrijven: wat kunt u doen voor de gemeente?
- Geef de jeugd meer eigen verantwoordelijkheid. Geef jongeren de ruimte zelf met initiatieven te komen en zorg dat ze ook de kans krijgen hier verder invulling aan te geven
- Een stagemakelaar om te helpen bij het vinden van een stageplek en het in contact brengen van jongeren en ondernemingen of organisaties
- Voldoende speel- en hangplekken op logische locaties
- Een gekozen nachtburgemeester en aandacht voor alternatieve uitgaansgelegenheden
- Samen met belangenorganisaties acties uitvoeren vanuit het specifiek ouderenbeleid

Anders

Ja

D66

Duurzaamheid en innovatie

Voor wat betreft duurzaamheid en innovatie liep het college – behalve in de digitale dienstverlening - niet voorop. Men doet men mee aan de trend om duurzamer te bouwen en aan de standaard (symbool)daden als roetfilters op gemeentevervoertuigen, maar het college toont weinig enthousiasme voor avontuurlijk beleid als het gaat om duurzaamheid en innovatie. Terwijl ware innovatie zonder avontuurlijk denken onmogelijk is.

D66 wil:

- aansluiting van alle huizen op het glasvezelnet
- een voorbeeld rol pakken op het gebied van fairtrade
- samenwerkingsverbanden om innovatie te stimuleren
- zonne-, wind- en waterenergie promoten
- behoud van groene zones
- een goed monumentenbeleid

Communicatie

Communicatie met de snelheid van het licht kan. Aansluiting van alle huizen op een open glasvezelnet geeft een nieuwe economische impuls. D66 wil dat Leidschendam-Voorburg hierin voorop loopt. Van thuiswerken tot thuiszorg voor baby, scholier, zieke en oudere. Van thuis lessen volgen tot een hele nieuwe bedrijvigheid. Op plaatsen waar dit inmiddels werkt, blijkt naast de economische impuls met name de sociale samenhang op buurtniveau sterk toe te nemen. D66 erkent dat dit niet uitsluitend door de gemeente zelf kan worden gerealiseerd: dit moet worden opgepakt met private partners.

Grof vuil

Vroeger werd grofvuil eens in de maand opgehaald. De avond tevoren zag je de stapel goederen op straat liggen en nog voordat de grofvuilwagen het kon ophalen, was een groot deel al van eigenaar gewisseld. Tegenwoordig wordt het grofvuil op afspraak opgehaald. Kort voor de afhaaltijd gaat het naar buiten, geen mens die het ziet staan, laat staan dat je er nog bruikbare spullen uithaalt. Zonde, vinden wij! Wij willen herinvoering van deze methode en het omvormen van de Avalex tot een kringloopspecialist.

Voorbeeld functie gemeente

Met D66 in het bestuur kiest de gemeentel expliciet voor een inkoop- en investeringsbeleid gericht op het gebruik van biologische producten, fairtrade producten en alternatieve, duurzame energiebronnen. Daarnaast willen we vanuit de gemeente activiteiten opzetten die bewoners stimuleren het zelfde te doen. Verder wordt er gekeken naar het aanpassen van de straatverlichting (led lampen & sterkte).

Anders

Ja

D66

Levenslang wonen

Jonge mensen krijgen kinderen. Kinderen groeien op en verlaten het ouderlijk huis. Ouders worden ouder en willen zo lang mogelijk zelfstandig wonen. Elke levensfase vereist een huis, maar niet elk huis is geschikt voor elke levensfase. Bij nieuwbouw en renovatie willen wij de huizenvoorraad levensloopbestendig maken. Een gelijkvloerse entree en bredere deur is handig voor de rollator, de rolstoel én de buggy. Glasvezel is handig om vanaf je werk even te kijken hoe de zieke zich voelt, om thuis te werken of om de arts dat rare plekje op je huid te laten zien.

Avontuurlijke innovatieve mensen

Mensen zijn innovatief, ze bedenken de meest creatieve oplossingen in hun omgeving. Veel innovatieve ideeën raken echter nauwelijks bekend en worden dus ook niet benut. Nieuwe samenwerkingsverbanden van scholen en bedrijven kunnen hierin verrassende bijdragen leveren. Wij willen een gemeentelijk innovatieplatform dat jaarlijks een prijs uitlooft voor de origineelste innovatie.

Zonne-energie

Voor niets gaat de zon op! En stroomt het water en waait de wind. Wij promoten het gebruik van zonne-, wind- en waterenergie. Zeker als het gewoon voordelig is (zoals bij zonnewarmte voor verwarming en warm water). Maar ook omdat we hiermee investeren in kennis en ervaring voor toekomstige generaties. Meer gebruik van warmteopslag in water is de moeite waard. D66 wil verspilling van energie tegengaan door energiezuinig te (ver)bouwen en te onderhouden. Openbare gebouwen moeten worden voorzien van installaties die gebruik maken van deze bronnen. Door een open en volledig inzicht in de kosten van bezit en onderhoud heeft de gemeente een gidsfunctie voor zijn inwoners op innovatief energiegebied. Particuliere initiatieven willen we ruim ondersteunen.

De Vlietzone

Den Haag is nu eigenaar van de Vlietzone: de rand groen tussen de Vliet en de A4. Den Haag heeft plannen om dit gebied vol te bouwen en er alle vervuilende industrie te concentreren. Dit terwijl de Vlietzone hoort tot het leefgebied van Leidschendam-Voorburg. De gemeente heeft via het gewest Haaglanden en als grote eigenaar van onder andere volkstuinen en via de Voorburgse sportverenigingen veel mogelijkheden om ervoor te zorgen dat de leefomgeving voor Leidschendam-Voorburg goed blijft. Ontwikkeling mag, maar de groene zone moet blijven.

Cultureel erfgoed

Anders

Ja

D66

Leidschendam-Voorburg heeft een heel eigen cultureel erfgoed. Wat waarde heeft, dient beschermd te worden. Historische panden dienen niet te worden afgebroken maar te worden hergebruikt. Leidschendam-Voorburg is een dorp met een rijk verleden. De gebouwde monumenten tonen ons de grote welvaart die Leidschendam-Voorburg had vanaf de late middeleeuwen. Ondergronds liggen op tal van plaatsen binnen de gemeentegrenzen en in het buitengebied archeologische vindplaatsen die dateren tot het midden van de jonge steentijd. Veel van het ondergrondse en bovengrondse erfgoed is de afgelopen jaren ongezien verloren gegaan. Sinds 1 september 2007 moet de gemeente streven naar behoud van dat erfgoed. Er is daarom begin 2008 samen met Wassenaar en Voorschoten een archeologisch beleid vastgesteld waarin is opgenomen dat er een regioarcheoloog wordt aangesteld die de zorg krijgt voor het ondergronds erfgoed. Deze archeoloog is nog steeds niet aangesteld en D66 wil deze vacature zo snel mogelijk ingevuld zien. Een goed uitgekristalliseerd monumentenbeleid is waar D66 voor staat. Behouden van wat er nog is en dit doorgeven aan de volgende generatie is meer dan ooit van belang.

Duivenvoorde-corridor

Het groene gebied tussen Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg biedt ruimte om te vertoeven. Het uitplaatsen van kassen uit het gebied van de zogenoemde Duivenvoorde-corridor, zoals dat nu in de plannen van het Pact van Duivenvoorde is opgenomen, juichen we toe. We willen echter dat er een heroverweging plaatsvindt met de hogere overheden (provincie en rijk) over de bekostiging van dit plan. In de huidige plannen worden de kosten betaald door het bouwen van huizen, villa's en appartementencomplexen in de groene zone. D66 vreest dat de bouwvolumes en verspreiding van deze "kostendragers" ten koste zullen gaan van de natuur, de aanwezige flora en fauna en het ondergronds archeologisch erfgoed. Verder vindt/wil D66 dat het ontsluiten van het groene gebied door de aanleg van fiets- en voetpaden voor verregaande recreatie binnen de Duivenvoorde-corridor in beperktere mate plaatsvindt. De huidige plannen leiden tot een soort stadspark en dat gaat ten koste van de nu ongestoorde natuur in dit gebied. D66 wil dus dat grote aaneengesloten delen van de Duivenvoorde-corridor beschikbaar blijven voor de flora en fauna die van nature voorkomen in het gebied. Deze gebieden mogen niet bebouwd worden of ontwikkeld ten behoeve van recreatie. In de ideale situatie worden de kostendragers zo compact mogelijk en dichtbij de provinciale weg gesitueerd op terreinen die geen behoudenswaardige archeologische resten bevatten.

Innovatie is onmogelijk zonder avontuurlijk denken

Onze redelijke alternatieven

- De gemeente geeft het goede voorbeeld met een duurzaam inkoop- en investeringsbeleid (incl. Fairtrade) en stimuleert dit bij de inwoners
- Bij nieuwbouw toezien op energieverbruik, onderhoud en leefbaarheid. De gemeente moet de corporaties verplichten bij nieuw- en verbouw te voldoen aan duurzame en energiebesparende maatregelen.
- Leidschendam-Voorburg wordt in samenwerking met het bedrijfsleven een glasvezelgemeente
- D66 houdt de Vlietzone groen
- D66 geeft hergebruik een nieuwe impuls
- D66 geeft ruim baan aan zonne-, wind- en waterenergie
- D66 zorgt voor de instelling van een innovatieplatform
- D66 zet in op bescherming van cultuur historische waarden
- Hergebruik van gebouwen met een waarde voor ons historisch Erfgoed
- De Duivenvoorde-corridor moet haar oorspronkelijke karakter terugkrijgen

Anders

Ja

D66

Ondernemers- klimaat

De gemeente Leidschendam-Voorburg is door het Midden- en Kleinbedrijf Zuid-Holland uitgeroepen tot minst bureaucratische gemeente in de regio. Dat lijkt mooi, maar het is lang niet voldoende voor een goed ondernemersklimaat. De gemeente schiet tekort op het punt van communicatie en beleid.

Zaken als een daadkrachtig en effectief aanspreekpunt, de bereidheid mee te denken, de kwaliteit van samenwerken en structureel overleg zijn van essentieel belang voor ondernemers. Daarnaast vragen ondernemers ook uitdrukkelijk naar specifiek beleid voor het midden- en kleinbedrijf en voor startende ondernemingen; naar hoeveel en hoe effectief er wordt geïnvesteerd in stadscentra en bedrijvenfaciliteiten en of bedrijvigheid en initiatief worden ondersteund met subsidies of stimuleringsregelingen. Volgens de ondernemers valt er op deze punten nog veel te winnen.

D66 wil inzetten op proactief ondernemersbeleid, gebaseerd op wederzijds vertrouwen en bereidheid tot samenwerken en meedenken. Opdrachten van de gemeenten kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de lokale economie. De wijze waarop projecten worden aanbesteed zet MKB-ers regelmatig buitenspel, doordat het om grote opdrachten en/of geclusterde pakketten gaat, waaraan ondoenlijke voorwaarden (miljoenen voorfinanciering, vergelijkbare ervaring) verbonden zijn. Door de opdrachten specifiek te maken kan de gemeente ze voor alle bedrijven toegankelijk maken, met als bijkomend voordeel meer marktconcurrentie, dus een betere prijs-kwaliteitverhouding. Het accent dient verlegd te worden naar kleinere projecten, en projecten die al gepland stonden, dienen versneld uitgevoerd te worden.

Het midden- en kleinbedrijf krijgt investeringsruimte voor een energiezuinige bedrijfsvoering. De potentiële kostenbesparing daarvan is groot, maar de benodigde (voor)financiering van klimaatbesparende maatregelen vormt een hoge drempel. Juist vanwege dit dilemma is de keuze voor de juiste maatregelen cruciaal. Te denken valt aan een financieringsinstrument (leaseconstructie, renteloze lening, energiefonds) voor het klimaatbewuste midden- en kleinbedrijf. In dit opzicht kan de Bijzondere Subsidieverordening Veilig Ondernemen Amsterdam als voorbeeld dienen.

D66 wil:

- **inzetten op een proactief ondernemersbeleid**
- **het MKB betrekken bij gemeentelijke aanbestedingen**
- **investeringsruimte creëren voor energiezuinige bedrijfsvoering**
- **meer aandacht voor ZZP-ers**

Anders

Ja

D66

Openingstijden is primair een zaak van ondernemers. D66 is voorstander van het binnen ruimere grenzen vrijlaten van de winkelsluitingstijden; ondernemers moeten daarbinnen zelf kunnen bepalen wanneer hun winkel, restaurant, of café etc. open is. D66 vindt dat de ondernemers gebruik moeten kunnen maken van het wettelijk toegestane aantal koopzondagen. Dat is niet alleen goed voor de economie, voorbeelden Groningen tonen aan dat minder regels de gemeente aantrekkelijker, dynamischer en zelfs veiliger kunnen maken.

D66 vindt dat er onvoldoende aandacht is vanuit de gemeente voor Zelfstandigen Zonder personeel (ZZP-ers). Volgens D66 zou juist een gemeente als Leidschendam-Voorburg ruimte moeten geven aan de creativiteit en het ondernemen van deze ZZP-ers. D66 vindt dat het tijd wordt dat het bestuur ook in Leidschendam-Voorburg haar economisch beleid afstemt op de behoeften van deze belangrijke groep en zich niet langer uitsluitend blind staart op de meer traditionele ondernemingsvormen. Innovatie komt vaak van deze nieuwe groep zelfstandigen. Steeds meer inwoners van Leidschendam-Voorburg kiezen ervoor om op deze manier te werken. Het is onze verwachting dat ze vanuit deze zelfstandigheid ook meer de samenwerking met elkaar gaan zoeken. Dat is wat de netwerkeconomie wordt genoemd. Zelfstandigen ieder met hun eigen talent en specifieke wensen, bijvoorbeeld als het gaat om huisvesting. Ook als opdrachtgever moet de gemeente zich hierop aanpassen. Want traditionele aanbestedingseisen zijn niet afgestemd op ZZP-ers die in netwerkverband met elkaar samenwerken. Het MKB is de motor van de economie, maar wat D66 betreft, wordt daar aan toegevoegd dat ZZP-ers de motorolie zijn. Een van de eerste actiepunten van het volgende college moet dan ook zijn het inrichten van een gemeentelijk informatiemeldpunt voor ZZP-ers en ruimte voor ZZP-ers in de aanbestedingsprocedures van de gemeente zelf.

Onze redelijke alternatieven

- Maak overheidsaanbestedingen MKB-vriendelijk
- Maak duurzaam en energiezuinig ondernemen voor het MKB mogelijk
- Bevries lokale lasten ook voor ondernemers
- Digitaliseer alle vergunningen, inclusief de mogelijkheid tot aanvragen en voer een digitaal 'vergunningvolgsysteem' in
- Openingstijden is primair een zaak van ondernemers
- Herzie het vergunningenbouwwerk en slank dat af in lijn met de model APV van de VNG
- Inrichten informatie meldpunt ZZP-ers

**Inzetten op een
proactief
ondernemers-
beleid, gebaseerd
op wederzijds
vertrouwen en
bereidheid tot
samenwerken en
meedenken.**

- ZZZP-ers opnemen in de aanbestedingsprocedures van de gemeente zelf
- Hulp bieden aan kleine startende bedrijfjes.
- In de huidige netwerkeconomie is steeds meer plaats voor kleine, startende ondernemingen. D66 wil investeren in lastenverlaging en tariefdifferentiatie voor startende ondernemers
- Gebruik maken van de kennis en initiatieven van lokale ondernemers
- Hanteer de regel 'geen bericht - goed bericht' bij het verlenen van vergunningen. Als ondernemers binnen een gestelde termijn geen reactie hebben ontvangen, mogen zij ervan uitgaan dat de vergunningen die zij hebben aangevraagd is verleend
- Werken vanuit huis moet makkelijker worden gemaakt
- Op tijd betalen als gemeente. Niet alleen belangrijk voor de stimulering van de economie , maar ook een teken van fatsoenlijk partner zijn

Anders

Ja

D66

Veiligheid

Leidschendam-Voorburg is relatief gezien een veilige gemeente. Binnen de beperkte invloed die het college heeft op de prioriteitsstelling van het politiekorps Haaglanden maakt men de juiste keuzes. Wat D66 wel regelmatig heeft gestoord, is de stoere taal van sommige partijen die net doen alsof Leidschendam-Voorburg een gigantisch veiligheidsprobleem heeft zonder dit met echte feiten te staven. Dit leek vaak op symboolpolitiek voor de bühne.

Dat onze gemeente wel relatief veilig is, wil niet zeggen dat het niet nóg veiliger kan. Belangrijk hierbij is dat we niet teveel willen regelen via uitsluitend een restrictieve benadering door steeds meer te verbieden. Daar waar we echter afspraken hebben gemaakt dienen deze strak te worden gehandhaafd.

Vaak wordt naar cameratoezicht gegrepen als panacee voor veiligheidsproblemen. D66 is (nog) niet overtuigd van de noodzaak van camera's, maar is ook niet principieel tegen. Zolang de privacy van alle burgers geschonden wordt zonder dat vaststaat dat de veiligheid er ook daadwerkelijk mee gebaat is, hebben we liever blauw op straat dan blauw achter een camera. Bovendien blijkt uit onderzoek dat betere straatverlichting vaak effectiever én goedkoper is om veiligheidsproblemen op te lossen. Liever zien wij dus dat daarin geïnvesteerd wordt. Ook het (lichter) verven van donkere, onheilspellende tunneltjes kan een goedkope bijdrage leveren.

De gemeentemoet zorgen voor een Meldpunt voor onveilige plekken, analoog aan het Meldpunt openbare ruimte zodat snel kan worden ingespeeld op ongewenste situaties. D66 wil inwoners belonen die de moed hebben anderen aan te spreken.

Veiligheid is natuurlijk niet een taak van de overheid alleen: ook burgers en bedrijven hebben hun verantwoordelijkheid. Dit vormt dan ook een afweging bij het toekennen of intrekken van vergunningen. Hierbij hoort een strikte handhaving van het vergunningenbeleid.

In een woning met het Politiekeurmerk is de kans op inbraak 90% kleiner. D66 stimuleert actief dat meer woningen in de gemeente dit keurmerk krijgen. Ook bij nieuwbouw en renovatie dient dit Keurmerk als uitgangspunt te worden gehanteerd.

Ook goede rampenbestrijding en crisisbeheersing zijn onmisbaar voor de veiligheid. Omdat van een kleinere gemeente niet verwacht mag worden dat zij alle expertise in huis heeft, waar die

D66 wil:

- **het politiekeurmerk als uitgangspunt bij nieuwbouw en renovatie**
- **liever betere straatverlichting dan cameratoezicht**
- **een meldpunt voor onveilige plekken**

**Zolang niet
vaststaat dat de
veiligheid er
daadwerkelijk
mee gebaat is,
hebben we liever
blauw op straat
dan camera's**

expertise ook (gelukkig) niet of nauwelijks nodig is, moet actief de samenwerking gezocht worden met experts en de omliggende gemeenten. De kans op een ramp is weliswaar klein, maar de gevolgen zijn groot.

Onze redelijke alternatieven

- Meer woningen met Politiekeurmerk
- Zorgen voor betere straatverlichting
- Een meldpunt onveilige plekken
- Veiligheid als integraal onderdeel van vergunningenbeleid
- Samenwerking met inhoudelijke experts andere gemeenten op specifieke expertiseterreinen

Anders

Ja

D66

Verkeer

De huidige coalitie van PvdA, CDA en VVD heeft wat betreft verkeer de afgelopen periode niet veel gepresteerd. Weliswaar is begonnen met de aanleg van tramlijn 19, maar bijvoorbeeld de door D66 gesignaleerde fietsknelpunten zijn zeer traag of geheel niet aangepakt. Ook het uitvoeren van de parkeernota verloopt ontzettend traag. D66 vindt het parkeren pas een probleem als het ook door de wijkbewoners zo wordt ervaren. Gratis parkeren is het uitgangspunt. Bij een te hoge parkeerdruk in een wijk, die ook als zodanig door de inwoners wordt ervaren, gaat het erom om samen met de bewoners na te denken over hoe dit probleem terug te dringen. Daarnaast mag vooral het 'klein leed' (onlogische fietsverbindingen en/of voetgangersknelpunten) van ons meer prioriteit hebben.

Veel inwoners van Leidschendam-Voorburg werken elders. Dit leidt tot veel vervoersbewegingen. Zonder de auto te verketteren, is D66 van mening dat gebruik van openbaar vervoer en fiets zo veel mogelijk gestimuleerd moeten worden. Dit draagt immers bij aan een verhoging van het leefklimaat en betere veiligheid op straat, naast uiteraard een beter milieu. D66 wil dat hiervoor onder andere het aantal P+R plekken voor auto's en voor fietsen bij de stations van de Randstadrail wordt uitgebreid.

D66 wil:

- **meer prioriteit voor fietsknelpunten**
- **meer P+R plekken voor auto's en fietsen rond de Randstadrail**
- **inwoners verleiden beter op te letten in het verkeer door minder borden en meer rotondes**
- **meer verkeersveiligheid rond scholen door o.a. strengere controle**

D66 wilt wachttijdvoorspellers installeren om fietsers en voetgangers te stimuleren te wachten tot het licht voor hen op groen springt.

Analoog aan de experimenten in Friesland en Scandinavische landen wil D66 het aantal verkeersborden drastisch beperken zodat inwoners verleid worden meer op het verkeer te gaan letten en "mee te bewegen". Een andere stimulans is het verminderen van het aantal stoplichten door meer rotondes te maken.

Zeker rondom scholen en kinderopvanglocaties moet veiligheid in het verkeer absolute prioriteit hebben. Bij de bouw van nieuwe locaties willen wij dan ook dat dit uitdrukkelijk meegenomen wordt. Naast het actiever controleren door de politie op onveilige situaties door bijvoorbeeld dubbel parkeren. Ook hiervoor geldt dat de omgeving veiliger wordt als meer kinderen per fiets of lopend naar school gaan. D66 wil dat scholen én ouders hieraan bijdragen.

D66 vindt het parkeren pas een probleem als het ook door de wijkbewoners zo wordt ervaren. Gratis parkeren is het uitgangspunt.

Onze redelijke alternatieven

- D66 benut de Randstadrail, meer P+R gelegenheid voor auto's en fietsen
- Meer inzet van bussen, vooral in de spitscapaciteit moet uitgebreid worden
- Meer en afgescheiden fietspaden
- Wachtijdvoorspellers bij verkeerslichten
- Intensievere aanpak verkeersonveiligheid rondom kinderrijke locaties
- Blauwe parkeerzones alleen invoeren als er draagvlak voor is in de wijk

Anders

Ja

D66

Stadhuis

De samenvoeging van de gemeente Leidschendam en de gemeente Voorburg heeft grote invloed gehad op het ambtelijk apparaat en zijn huisvesting. De verschillende onderdelen zijn in een groot aantal panden gehuisvest. Een situatie die kan leiden tot het langs elkaar heen werken van de ambtenaren. Dit is nadelig voor de burger. Het huidige college was daarom al vanaf 2006 voornemens om alle ambtenaren onder te brengen op één locatie. D66 kan de gedachtegang van het college volgen maar is van mening dat een dergelijk besluit goed onderbouwd moet zijn én gebaseerd op een heldere analyse van de knelpunten. D66 stelt als randvoorwaarde voor een besluit: een goede argumentatie en uitleg richting inwoners over de noodzaak. Ook een goede uitleg van de kosten is daarbij van groot belang.

Op het moment van schrijven van dit verkiezingsprogramma ligt er nog geen voorstel van het college voor centrale huisvesting van alle ambtenaren in onze gemeente. Het is nu (november 2009) nog niet zeker of het college nog voor de verkiezingen met een voorstel voor centrale huisvesting zal komen. Ongeacht het moment van besluitvorming geldt voor D66 dat aan de inwoners helder moet worden aangegeven waarom centrale huisvesting nodig is en wat hiervan de financiële consequenties zijn. D66 wil dat ook een huurvariant in de opties wordt meegenomen.

D66 heeft grote moeite met het zogeheten scenario 4, waarin voorgesteld wordt het huidige complex rondom het stadkantoor in het Raadhuiskwartier uit te breiden. Deze variant is niet in lijn met de door het college zelf gegeven argumentatie voor centrale huisvesting. Bij deze variant is er namelijk nog steeds sprake van huisvesting in meerdere gebouwen. Daarnaast vindt D66 dit geen interessante optie, omdat hiermee de druk op de leefbaarheid van deze woonwijk toeneemt en het karakter van de wijk wordt aangetast.

Opmerking met betrekking tot de actualiteit van dit onderwerp

Op het moment van schrijven van dit verkiezingsprogramma worstelt het college nog met haar onderling verdeeldheid op dit punt. Het is dus nu nog niet zeker of het college nog voor de verkiezingen met een voorstel voor centrale huisvesting zal komen.

Ons redelijk alternatief

- D66 wil dat de noodzaak van centrale huisvesting en de wijze waarop dit wordt gefinancierd helder naar de inwoners worden gecommuniceerd
- D66 wil dat bij een nieuwe huisvesting ook een heroverweging van de inrichting van het ambtenarenapparaat plaats vindt mede met het oog op de noodzakelijke afslanking van het ambtenarenapparaat vanwege de aanstaande bezuinigingen
- Nadrukkelijk moet worden gekeken of een huurvariant voor een goede en snelle oplossing kan

Anders

Ja

D66

Leidschendam- Voorburg en de financiële crisis

Tijdens de algemene politieke beschouwingen van 2009 heeft Alexander Pechtold het kabinet gevraagd snel openheid te geven over de gevolgen van de bezuinigingen vanaf 2011 o.a. voor de gemeenten. Hoewel het kabinet zich tot nu toe verschuilt achter ambtelijke werkgroepen is toch duidelijk geworden dat het zou kunnen gaan om een bezuiniging van maar liefst 3 miljard voor de gemeenten.

Voor Leidschendam-Voorburg zou dit vanaf 2012 structureel ongeveer 18 miljoen euro minder inkomsten betekenen. Bij de begrotingsbehandeling van 3 november 2009 heeft D66 het college gevraagd aan te geven hoe we er werkelijk voorstaan en hoeveel we moeten bezuinigen om het gemeentelijke huishoudboekje gezond te krijgen en te houden. D66 vindt dat alle partijen de inwoners immers een eerlijke keuze moeten kunnen voorleggen, zodat we na de verkiezingen niet op beloftes hoeven terug te komen. Wij zullen wat dat betreft niet aarzelen ook minder leuke boodschappen aan de kiezer voor te leggen. Daarbij staat voor D66 het belang van een solide gemeentebegroting hoog op de agenda.

Nu de inkomsten van onze gemeente door bezuinigingen flink terug zullen lopen is het voor D66 een hard punt dat de oplossingen van de problemen niet worden gezocht in lastenverzwaring voor de inwoners. Dat betekent dat er stevige keuzes moeten worden gemaakt aan de uitgavenkant.

Nieuw beleid mag niet automatisch leiden tot nieuwe ambtenaren. D66 pleit voor een organisatiebrede nullijn. Voor administratieve taken die onvermijdelijk bij de gemeente horen wordt in de visie van D66 een kwaliteitsprogramma opgezet, zoals gebruikelijk in het bedrijfsleven. Ze verhogen de klantgerichtheid door alle handelingen die geen waarde voor de klant (burger) toevoegen te vermijden en maken processen een stuk efficiënter.

Wij vinden het van belang dat het volgende college hierbij niet, zoals nu vaak het geval is, voor de inwoners denkt maar wel met de inwoners. D66 is er namelijk van overtuigd dat inwoners onderling efficiëntere en rechtvaardigere oplossingen bedenken

Daarbij staat voor D66 het belang van een solide gemeente- begroting hoog op de agenda.

voor maatschappelijke kwesties dan de overheid dat doet. Houd voor de keuzes die D66 aan de kiezers wil voorleggen onze website www.d66leidschendam-voorborg.nl in de gaten.

Onze redelijke alternatieven

- Kijk kritisch naar de taken van de gemeenten in een kerntaken discussie. Wat zijn de taken van de gemeente. Doen we de goede dingen en doen we dat goed?
- De gemeente als zakelijke en betrouwbare opdrachtgever, met realistische budgetten en duidelijke prestatieafspraken.
- Nieuw beleid mag niet automatisch leiden tot nieuwe ambtenaren. Goede financiële huishouding, zorgen voor degelijke reserves.
- Onderwijshuisvesting en dienstverlening van de overheid dienen buiten schot te blijven. Niet bezuinigen op doelstellingen wel op inefficiëntie.

Contactgegevens

D66 Leidschendam-Voorburg
p/a Neherpark 80
2264 ZC Leidschendam

Telefoon secretaris:
06 224 13 029

Internet:
www.d66leidschendam-voorborg.nl

E-mail:
info@d66leidschendam-voorborg.nl

d.d. november 2009, Leidschendam-Voorburg

Verantwoording

Het verkiezingsprogramma 'Samen leven doe je zelf!' is tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van de Programma Commissie van de afdeling Leidschendam-Voorburg. Daarbij is dankbaar gebruik gemaakt van de suggesties van velen.

Sociaal-liberale richtingwijzers

D66 benadert de mens en maatschappij op een positieve manier. Wij vertrouwen erop dat mensen veel van de problemen die ze tegenkomen zelf kunnen oplossen. Maar reiken de helpende hand als dat eens niet lukt. Wij hebben en tonen respect voor onze medemens en uit zorg voor komende generaties stáán we voor duurzaamheid. We zijn niet bang om verder te kijken dan onze eigen gemeente. Ook zijn we bereid om lastige keuzes te maken.

En dat is hard nodig. Het zijn in veel opzichten zware tijden. Dan is voor velen de verleiding groot om hun heil te zoeken in oude patronen van schijnveiligheden en in schijnoplossingen.

In dit verkiezingsprogramma tonen onze standpunten welke problemen, uitdagingen en oplossingen wij in uw directe omgeving zien. De wereld staat de komende vier jaar niet stil. Ook ná de verkiezingen zullen er ongetwijfeld onderwerpen op de raadsagenda komen die we nu nog niet kunnen voorzien. Om u te laten beoordelen hoe onze D66 fractie hierop zal reageren willen we kort uitleggen hoe wij naar de mens en de maatschappij kijken.

Wij hanteren een vijftal richtingwijzers waarin elke D66-er zich herkent en waarmee de manier waarop we in het leven en de politiek staan beknopt is samengevat. Elk van de richtingwijzers afzonderlijk is zeker niet uniek voor het D66 gedachtegoed, maar het is de combinatie van juist déze vijf denkrichtingen die de mens en maatschappijvisie van D66 definiëren. Deze vijf richtingwijzers maken ook dat onze standpuntbepaling voor u als inwoner voorspelbaar is: onze standpunten komen voort uit één of meerdere van onze richtingwijzers.

De vijf sociaal-liberale richtingwijzers

Vertrouw op de eigen kracht van mensen

Wij vertrouwen op de eigen kracht en ontwikkeling van mensen. Daarom zien we de toekomst met optimisme tegemoet. Mensen zijn zo creatief dat ze steeds opnieuw zelf oplossingen vinden. Wij willen dat de overheid deze kracht, vindingrijkheid en creativiteit van mensen ondersteunt en ruimte geeft. De sleutel voor verandering ligt bij mensen zelf en wij willen dat de overheid daarbij aansluit. Wat mensen voor zichzelf en anderen kunnen doen is veel belangrijker en effectiever dan wat de overheid kan doen.

Denk en handel internationaal

Samenlevingen zijn op steeds meer verschillende manieren met elkaar verbonden. Wij staan open voor de gehele wereld en sluiten niemand uit. Bij alles wat we doen, vragen we ons steeds af welke effecten dat heeft op anderen in deze wereld. Wij onderkennen dat Europa steeds meer ons binnenland wordt. Internationale samenwerking en economische vooruitgang zijn de sleutels naar een wereld met minder oorlog en conflicten.

Daarbij handelen wij steeds pragmatisch, nuchter en op basis van feiten.

Beloon prestatie en deel de welvaart

Mensen zijn niet gelijk, wél gelijkwaardig. Mensen zijn verschillend en wij willen dat de overheid ruimte laat voor die verschillen. Wij streven naar economische zelfstandigheid voor zoveel mogelijk mensen en vinden dat mensen die uitmuntend presteren daarvoor een beloning verdienen. Wij willen een dynamische, open samenleving waarin iedereen de ruimte krijgt om zijn eigen beslissingen te nemen en iedereen zich op zijn eigen manier kan ontwikkelen. Wij vinden het vanzelfsprekend om welvaart met elkaar te delen. We willen dat zoveel mogelijk mensen meedoen in het maatschappelijk en economisch proces, want daar worden we allemaal beter van. Voor mensen die zichzelf niet kunnen redden dragen we een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving

Wij willen de wereld om ons heen tegemoet treden met respect en mededogen. Dat geldt voor de mensen om ons heen en voor onze omgeving. De aarde is niet van ons en dus geen gebruiksartikel. We willen stoppen met het uitputten en vervuilen van onze leefomgeving. We willen dat in de discussie over natuur en milieu niet het behoud, maar de aantasting van natuur en milieu gerechtvaardigd wordt.

Koester de grondrechten en gedeelde waarden

De fundamentele waarden van onze samenleving zijn vrijheid voor en gelijkwaardigheid van ieder mens, ongeacht opvattingen, geloof, seksuele geaardheid, gerichtheid of herkomst. Lichamelijke integriteit, geweldloze oplossing van belangenconflicten en een respectvol gehanteerde vrijheid van meningsvorming en uiting, inclusief respect voor onze democratische rechtsstaat, zijn voor ons centrale waarden. Die waarden zijn universeel en zonder meer bovengeschiedt. Wij beschermen de grondrechten van onszelf en anderen.

Vertrouw op de eigen kracht van mensen

Denk en handel internationaal

Beloon prestatie en deel de welvaart

Streef naar een duurzame en harmonieuze samenleving

Koester de grondrechten en gedeelde waarden

